

ΠΡΑΞΗ:
«ΜΟ.ΔΙ.Π» (Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας»
Κωδικός MIS 299516

ΥΠΟΕΡΓΟ:
«ΜΟΔΙΠ του ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ» και α/α «01»

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:
«Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (Ε.Π.Ε.Δ.Β.Μ.) 2007-2013
Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

ΛΕΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2:
«Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 3 περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου»

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ:
«Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης-ΜΟΔΙΠ»»

Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και από εθνικούς πόρους, μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) του Υπ.Ε.Π.Θ

Παραδοτέο
Πακέτο Εργασίας Π.Ε. 2 Προσδιορισμός Δεικτών Ποιότητας
Δράση Δ.2.1 Σχεδιασμός κοινού συστήματος εσωτερικής διασφάλισης
ποιότητας
Παραδοτέο Π2..1.1: Περιγραφή- Πλαίσιο Γνωστικού Αντικειμένου (Subject
Benchmark Statement)

Για την εκπόνηση του παραδοτέου απασχολήθηκαν τα κάτωθι μέλη της ομάδας έργου :Δημήτριος Κυρκιλής
Φίλιππος Παπαδόπουλος

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2011

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Τμήμα Βαλκανικών Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών

Περιγραφή – Πλαίσιο Γνωστικού Αντικειμένου

Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

1. Εισαγωγή

Τα προγράμματα σπουδών περιοχής αναλύουν μια γεωγραφική περιοχή με διεπιστημονικό τρόπο αντλώντας γνώσεις και εργαλεία από τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, και τις τέχνες. Η ανάλυση αυτή καθίσταται συγκριτική όταν η γεωγραφική περιοχή περιλαμβάνει μια σειρά από ανεξάρτητα κράτη ώστε να αναδειχθούν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των κοινωνιών της περιοχής, και συνδυάζεται με την μελέτη των διεθνών οικονομικών, πολιτικών, και αμυντικών σχέσεων των κρατών της περιοχής τόσο μεταξύ τους όσο και με κρατικές ή άλλες πολυεθνικές οντότητες εκτός της περιοχής, των διαδικασιών περιφερειακής ολοκλήρωσης, ένταξης σε άλλες περιφερειακές ολοκληρώσεις, και τις επιπτώσεις αυτών των διαδικασιών στις κοινωνίες και οικονομίες της περιοχής. Τα προγράμματα αυτά επιτρέπουν στους φοιτητές να αποκτήουν εξειδικευμένη γνώση για την κοινωνική, οικονομική, πολιτική, και πολιτισμική πραγματικότητα και δυναμική μιας περιοχής, τους εκπαιδεύουν στην ολοκληρωμένη χρήση προσεγγίσεων από διάφορες επιστημονικές περιοχές, ποικίλου υλικού, και πηγών πληροφοριών ώστε να αναγνωρίζουν και να επιλύουν προβλήματα, και τους παρέχουν γνώσεις για ομιλούμενες γλώσσες της περιοχής και δεξιότητες στην χρήση των γλωσσών αυτών σε συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία, όπως επιστημονική ορολογία στα οικονομικά, την πολιτική επιστήμη, κλπ. Οι απόφοιτοι προγραμμάτων σπουδών περιοχής είναι σε θέση να

συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο επιλέγοντας προγράμματα που είτε εξειδικεύουν σε συγκεκριμένα μονο-θεματικά επιστημονικά πεδία είτε εμβαθύνουν περαιτέρω στην σπουδή περιοχής. Σε κάθε περίπτωση, οι απόφοιτοι προγραμμάτων σπουδών περιοχής είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι ώστε να εισέλθουν σε μια αγορά εργασίας ευρύτερη της εθνικής και σε μια σειρά από τομείς απασχόλησης όπως των επιχειρήσεων ιδιαίτερα αυτών των οποίων η δραστηριότητα έχει περιφερειακή διάσταση, των κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών, της ίδιας της κυβέρνησης ιδιαίτερα σε τομείς που σχετίζονται με τον σχεδιασμό, την άσκηση πολιτικής, και τις σχέσεις σε περιφερειακό επίπεδο, κλπ.

Το Τμήμα Βαλκανικών Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών (ΒΣΑΣ) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών έχει ως κύρια αποστολή να μελετά τις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές σχέσεις των Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών κρατών με την Ελλάδα και να προάγει τη γνώση για τη γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό των κρατών αυτών. Η αποστολή αυτή εξειδικεύεται σε τρία σκέλη:

A) Την επιστημονική έρευνα και διδασκαλία στον οικονομικό χώρο που περιλαμβάνει τις οικονομικές και νομικές επιστήμες.

B) Την επιστημονική έρευνα και διδασκαλία στον κοινωνικό χώρο που περιλαμβάνει τις κοινωνικές, πολιτισμικές, ιστορικές και πολιτικές επιστήμες.

Γ) Την διδασκαλία Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών γλωσσών σε πανεπιστημιακό επίπεδο.

1. Στόχοι του Προγράμματος

Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος δομείται σε δυο κύκλους σπουδών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών επιχειρείται η εξοικείωση με το γεωγραφικό χώρο και η απόκτηση αρτιότητας γνώσεων στα βασικά εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία των επιστημών που θεραπεύονται. Στον κύκλο αυτό, με την επιλογή της βασικής γλώσσας, οι φοιτητές επιλέγουν κατεύθυνση: Τουρκικά (Βαλκανική και Ανατολική κατεύθυνση) ή Ρωσικά (Σλαβική κατεύθυνση). Στον δεύτερο κύκλο σπουδών, η χρήση αυτών των εργαλείων κάνει τις σπουδές πιο εφαρμοσμένες. Οι φοιτητές επιλέγουν μία από τις δύο ειδικεύσεις που προσφέρονται: Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις, και Πολιτική και Διεθνείς Σχέσεις.

Η ειδίκευση «Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις» οδηγεί τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στην μελέτη των οικονομιών των Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών χωρών αλλά και στην εμβάθυνση ως προς τα βασικά εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία της οικονομικής επιστήμης και στην διεύρυνση των γνώσεων οικονομικής θεωρίας και ανάλυσης με την εντρύφηση σε μια σειρά από επιμέρους γνωστικά αντικείμενα της οικονομικής επιστήμης, όπως διεθνή οικονομικά, αγορές χρήματος και κεφαλαίου, οικονομική ανάπτυξη, περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση, κα και στην

εφαρμογή των γνώσεων και εργαλείων αυτών στον γεωγραφικό χώρο ενδιαφέροντος του Τμήματος.

Η ειδίκευση «Πολιτική και Διεθνείς Σχέσεις» εξοικειώνει τους φοιτητές με τη μεθοδολογία της πολιτικής επιστήμης και των διεθνών σχέσεων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη συγκριτική μελέτη των πολιτικών συστημάτων των κρατών της περιοχής και τη μελέτη των διεθνών σχέσεων της περιοχής και ιδιαίτερων ζητημάτων όπως η ασφάλεια και οι σχέσεις των χωρών αυτών με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι φοιτητές, καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών τους διδάσκονται μια από τις δυο αποκαλούμενες «πρώτες» γλώσσες, δηλαδή, την Ρωσική και την Τουρκική γλώσσα, ανάλογα με την επιλογή που κάνουν το πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους. Η επιλογή γλώσσας προσδιορίζει και την επιλογή κατεύθυνσης. Η επιλογή της Ρωσικής γλώσσας οδηγεί στην Σλαβική κατεύθυνση ενώ η επιλογή της Τουρκικής οδηγεί στην Βαλκανική/Ανατολική κατεύθυνση. Η επιλογή κατεύθυνσης ενισχύεται στον δεύτερο κύκλο σπουδών, δηλαδή από το πέμπτο εξάμηνο και μετά οπότε οι φοιτητές/τριες του Τμήματος επιλέγουν ανάμεσα στις εξής γλώσσες με στόχο να επικεντρώσουν τις γνώσεις τους σε έναν γεωγραφικό ή επιστημολογικό χώρο αντίστοιχα: Όσοι φοιτητές έχουν επιλέξει τη ρωσική γλώσσα μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε: πολωνικά, βουλγαρικά, και σερβικά. Όσοι φοιτητές έχουν επιλέξει την τουρκική γλώσσα μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε: αραβικά, ρουμανικά, βουλγαρικά, και σερβικά.

Το πρόγραμμα σπουδών ολοκληρώνεται με την πτυχιακή εργασία κατά τα δυο τελευταία εξάμηνα των σπουδών όπου οι φοιτητές χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους τόσο επί των γνωστικών πεδίων όσο και επί των μεθοδολογικών και αναλυτικών εργαλείων για την απάντηση επί ενός θεωρητικού ή/και εμπειρικού ερωτήματος.

Ο στόχοι του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών είναι:

- Να δώσει στο φοιτητή μια σε βάθος και ολοκληρωμένη γνώση της περιοχής αναφοράς του Τμήματος.
- Η γνώση αυτή να παρέχεται με διεπιστημονική προσέγγιση μέσω της ανθρωπολογίας, της ιστορίας, της πολιτικής, της οικονομίας, των διεθνών σχέσεων.
- Να είναι συγκριτική μεταξύ κρατών, κοινωνιών, και οικονομιών της περιοχής.
- Να παρέχει στον φοιτητή/τρια εξειδίκευση είτε ως προς την οικονομική και επιχειρηματική πραγματικότητα, εξέλιξη, και δυναμική είτε ως προς την πολιτική οργάνωση και τις διεθνείς σχέσεις της περιοχής αναφοράς ανάλογα με την επιλογή του φοιτητή/τριας.
- Να προσφέρει στον φοιτητή/τρια την γλωσσική επάρκεια ώστε να προσεγγίσει την πραγματικότητα και τις πηγές της γνώσης για την περιοχή με περισσότερο διεισδυτικό τρόπο.

Το πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο να εκπαιδεύσει τους φοιτητές/τριες έτσι ώστε να μπορούν να βρουν απασχόληση σε οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, σε κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς φορείς, διεθνείς οργανισμούς, και στο διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον, έχοντας ένα καλό υπόβαθρο όσον αφορά στο οικονομικό και νομικό περιβάλλον των διεθνών επιχειρήσεων, αλλά και να μπορούν, αν επιθυμούν, να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

2. Τα μαθησιακά αποτελέσματα

A. Γνώση και κατανόηση

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του τετραετούς κύκλου των προπτυχιακών σπουδών του Τμήματος ΒΣΑΣ οι απόφοιτοι του αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

- Βασικές γνώσεις οικονομίας, δικαίου και κοινωνικών επιστημών.
- Γνώση της κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας, των πολιτισμικών διαφορών και των σύγχρονων οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων στις χώρες των Βαλκανίων, της Ανατολικής Ευρώπης, και της Εγγύς Ανατολής.
- Γνώση των επιστημονικών εξελίξεων και ορολογίας σε θέματα που αφορούν την ανάλυση του σύγχρονου οικονομικού, κοινωνικού και πολιτικού γίνεσθαι στις χώρες των Βαλκανίων, της Ανατολικής Ευρώπης και της Εγγύς Ανατολής.
- Εξειδικευμένες οικονομικές, τραπεζικές και χρηματοοικονομικές γνώσεις για την επιχειρηματική και επενδυτική δραστηριότητα στο χώρο της Βαλκανικής, της Ανατολικής Ευρώπης και της Εγγύς Ανατολής.
- Εξειδικευμένες γνώσεις για την ανάλυση της πολιτικής και των διεθνών σχέσεων στο χώρο της Βαλκανικής, της Ανατολικής Ευρώπης και της Εγγύς Ανατολής.
- Καλή γνώση της Ρωσικής ή της Τουρκικής γλώσσας και βασικές γνώσεις μίας ακόμα Βαλκανικής ή Σλαβικής ή Ανατολικής γλώσσας.

B. Δεξιότητες

B1. Δεξιότητες πεδίου

Οι απόφοιτοι του Τμήματος ΒΣΑΣ αναμένεται να έχουν αποκτήσει μια σειρά ικανοτήτων εδραζομένων στον διεπιστημονικό χαρακτήρα των σπουδών περιοχής.

- Ικανότητα να αναλύουν ένα πρόβλημα από την οπτική περισσότερων της μιας επιστημονικών προσεγγίσεων.
- Ικανότητα να χρησιμοποιούν υλικό και πηγές από διαφορετικές επιστημονικές περιοχές και χώρες.
- Ικανότητα να αναγνωρίζουν την περιπλοκότητα και τις ποικίλες διαστάσεις ενός προβλήματος.

- Ικανότητα να τοποθετούν την ανάλυση ενός προβλήματος στο ευρύτερο περιφερειακό ή ακόμη και δια-περιφερειακό πλαίσιο.
- Ικανότητα να χρησιμοποιούν πηγές για την ανάλυση ενός προβλήματος στην πρωτογενή γλώσσα, και να επικοινωνούν στην γλώσσα αυτή.
- Ικανότητα εργασίας σε διεθνές περιβάλλον, ευαισθητοποίηση στα προβλήματα της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, και προσαρμοστικότητα σε ξένες συνθήκες εργασίας.

B2. Γενικές δεξιότητες

Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος ΒΣΑΣ προσφέρει στους αποφοίτους του την ικανότητα:

- Να επικοινωνούν γραπτώς και προφορικώς.
- Να παρουσιάζουν το αποτέλεσμα της εργασίας τους γραπτώς και προφορικώς.
- Να χρησιμοποιούν την βιβλιοθήκη και άλλες πηγές ηλεκτρονικές και μη για την συλλογή πληροφοριών και δεδομένων.
- Να χρησιμοποιούν μεθόδους εμπειρικής αλλά και ποιοτικής ανάλυσης.
- Να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό υπολογιστή για την συλλογή, ανάλυση, συγγραφή, και προετοιμασία της παρουσίασης των αποτελεσμάτων της εργασίας τους.

3. Στρατηγικές διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης, που διευκολύνουν την επίτευξη και εμφάνιση των παραπάνω αποτελεσμάτων και δομή του προγράμματος.

A. Δομή του προγράμματος

Το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος ΒΣΑΣ είναι τετραετές, με μέγιστη περίοδο ολοκλήρωσης των σπουδών τα οκτώ έτη. Για την λήψη του πτυχίου ο φοιτητής οφείλει να εξετασθεί επιτυχώς σε 48 εξαμηνιαία μαθήματα τα οποία δομούνται ως εξής: Στον **Α΄ κύκλο σπουδών** ανήκουν 24 μαθήματα από τα οποία τα 20 είναι υποχρεωτικά και τα 4 είναι μαθήματα γλώσσας, που είναι υποχρεωτικά επιλογής (ΥΕ). Η επιλογή ξένης γλώσσας (Ρωσικής ή Τουρκικής) είναι υποχρεωτική, γίνεται από τον φοιτητή/τρια στο Α΄ εξάμηνο και είναι δεσμευτική με την έννοια ότι την ακολουθεί σε όλη την διάρκεια των σπουδών. Στον **Β΄ κύκλο σπουδών** υπάρχουν 24 μαθήματα από τα οποία τα 8 είναι ειδικευσης και είναι υποχρεωτικά (υποχρεωτικά επιλογής, ΥΕ) την οποία επιλέγει ο φοιτητής στο Ε΄ εξάμηνο σπουδών και την ακολουθεί έως την λήψη του πτυχίου, 4 μαθήματα ξένης γλώσσας (ΥΕ) και 12 μαθήματα επιλογής. Στα τελευταία περιλαμβάνονται και μαθήματα δεύτερης γλώσσας η οποία επιλέγεται, εφόσον ο φοιτητής/τρια το επιθυμεί στο Ε΄ εξάμηνο των σπουδών και είναι δεσμευτική με την έννοια ότι θα την ακολουθήσει σε όλη την διάρκεια του Β΄ κύκλου των σπουδών. Στα εξάμηνα Ζ΄ και Η΄ υπάρχει ως μάθημα επιλογής πτυχιακή εργασία.

Όλα τα μαθήματα διδάσκονται τέσσερις ώρες την εβδομάδα για δεκατρείς εβδομάδες ανά εξάμηνο. Η σχετική βαρύτητα όλων των μαθημάτων, είναι η ίδια και αντιστοιχούν σε τέσσερις διδακτικές πιστωτικές μονάδες. Η παρουσία των φοιτητών/τριών στα μαθήματα δεν είναι υποχρεωτική με

 <p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	 <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i> ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>	 <p>ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
--	---	---

εξαίρεση των γλωσσών υποχρεωτικών επιλογής. Τα γλωσσικά μαθήματα ΥΕ αποτελούν αλυσίδα με την έννοια ότι η συμμετοχή στις εξετάσεις του μαθήματος στο τέλος του εξαμήνου προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση στο προηγούμενο εξάμηνο.

Β. Στρατηγικές διδασκαλίας και μάθησης.

Το προπτυχιακό πρόγραμμα σποδών έχει σχεδιασθεί με τρόπο ώστε να προσφέρει ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο πλαίσιο για την απόκτηση γνώσεων για τις περιοχές αναφοράς του Τμήματος. Τα μαθήματα του προγράμματος διεξάγονται με διαλέξεις κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται κατάλληλα ανά περίπτωση οπτικά βοηθήματα, ηχητικό, και οπτικοακουστικό υλικό, και εργαλεία λογισμικού. Σε συγκεκριμένα μαθήματα οι διαλέξεις συμπληρώνονται με φροντιστήρια για την εμπέδωση της ύλης μέσω ασκήσεων και εφαρμογών. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να εκπονήσουν εργασίας στο πλαίσιο ενός μαθήματος ατομικές ή ομαδικές. Για την εκπόνηση των εργασιών, ιδιαίτερα για την πτυχιακή εργασία οι φοιτητές/τριες είναι ανάγκη να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους, μεθόδους και τεχνικές ανάλυσης θεωρητικής και εμπειρικής, και βιβλιογραφικές πηγές και βάσεις δεδομένων.

Γ. Μέθοδοι αξιολόγησης

Η επίδοση των προπτυχιακών φοιτητών/τριών αξιολογείται στο τέλος του εξαμήνου σε δίωρες εξετάσεις για κάθε μάθημα. Σε περιπτώσεις στην συνολική αξιολόγηση των φοιτητών/τριών συμβάλλει η επίδοσή τους στην εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών, και η επίδοσή τους σε προόδους κατά την διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης, και το είδος των θεμάτων των εξετάσεων, π.χ. κρίσης, ανάλυσης, ή απομνημόνευσης, ή συνδυασμός είναι ευθύνη και επιλογή του διδάσκοντος κάθε μαθήματος.

4. Σύστημα διασφάλισης ποιότητας

Η αξιολόγηση των μαθημάτων και των διδασκόντων εκ μέρους των φοιτητών πραγματοποιείται λίγες εβδομάδες πριν το τέλος του εξαμήνου με την συμπλήρωση δομημένων ερωτηματολογίων τα οποία υποβάλλονται και επεξεργάζονται σύμφωνα με τις διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης του Πανεπιστημίου. Σύμφωνα με τις ίδιες διαδικασίες πραγματοποιείται και η εσωτερική αξιολόγηση του Τμήματος σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο με την υποβολή έκθεσης από την ομάδα εσωτερικής αξιολόγησης, που επιλέγεται ανά διετία από την Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Αναθεωρήσεις του προγράμματος σπουδών, βελτιώσεις, και τροποποιήσεις γίνονται και στην βάση των αποτελεσμάτων της εσωτερικής αξιολόγησης.